

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณกุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๗

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๗

วันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

ประเด็นวินิจฉัย

การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ความเห็น

ในชั้นของการพิจารณาว่าจะรับคำร้องเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ต้องเป็นกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ประเด็นของคำร้องเป็นกรณีที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ไม่ใช่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงเห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

แต่เนื่องจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย จึงต้องทำความเห็นตามประเด็นวินิจฉัยต่อไป ดังนี้

เหตุแห่งคำร้องข้อที่ ๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ มิได้กระทำในวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง กำหนดว่า วันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร ไม่ใช่การเลือกตั้งที่กรุงเทพมหานครเป็นวันหนึ่ง ที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นอีกวันหนึ่ง และจังหวัดอุบลราชธานีก็เป็นอีกวันหนึ่ง แต่สิ่งที่จะต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร คือ “วันเลือกตั้ง” ส่วน “วันลงคะแนนเลือกตั้ง” นั้น รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ได้กำหนดให้ต้องเป็นวันเดียวกัน มิฉะนั้นแล้ว ก็คงไม่สามารถมีการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง (เลือกตั้งล่วงหน้า) หรือเลือกตั้งนอกเขต หรือเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรได้ ดังนั้น “วันลงคะแนนเลือกตั้ง” จึงเป็นวันเดียวกันได้

ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่สามารถดำเนินการกระบวนการจัดการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง จำนวน ๒๘ เขตเลือกตั้งได้ เนื่องจากมีเหตุการณ์ที่ไม่ปกติทางการเมือง มีการขัดขวางมิให้มีการรับสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งไม่สามารถเข้าไปยังสถานที่รับสมัครได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด เห็นว่า กระบวนการจัดการเลือกตั้งตามที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็น “วันเลือกตั้ง” ใวนั้น ยังไม่เสร็จสิ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการจัดการเลือกตั้งต่อไป ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งใน ๒๘ เขตเลือกตั้งดังกล่าวนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๔ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะรัฐมนตรีในการดำเนินการรับสมัครเลือกตั้งใหม่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ซึ่งเรื่องยังอยู่ระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำร้อง ยังไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปขึ้นใหม่แต่อย่างใด เพราะได้มีการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าวแล้วข้างต้น จึงเห็นว่าไม่มีมูลกรณีที่ทำให้การจัดการเลือกตั้งในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ จะไปขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ได้

เหตุแห่งคำร้องข้อที่ ๒ การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสมัครรับเลือกตั้งขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๐ หรือไม่

กรณีที่กำลังอ้างในคำร้อง มีประเด็นต้องพิจารณาว่า พรรคการเมืองที่ไม่สามารถเข้าไปยังสถานที่รับสมัครแต่กลับได้สิทธิในการจับสลากหมายเลขด้วย นั้น ได้ดำเนินการสมัครรับเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ ประกอบประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ หรือไม่ เห็นว่าการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีหนังสือแจ้งทุกพรรคการเมืองให้ไปลงบันทึกประจำวันในกรณีที่มีเหตุขัดข้องทำให้ไม่สามารถเข้าไปยังสถานที่รับสมัครได้นั้น มิได้เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานที่รับสมัครตามที่ประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษาแต่อย่างใด หากแต่เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาในกรณีเกิดเหตุขัดข้องที่ทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถเข้าไปยังสถานที่รับสมัครเดิมตามที่มีการประกาศไว้ได้ ซึ่งการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้พรรคการเมืองทุกพรรคที่ไม่สามารถเข้าไปยังสถานที่รับสมัครได้เพียงเพราะเหตุขัดข้องนั้น สามารถใช้สิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งได้ตามเจตนารมณ์ทางการเมืองของตนโดยสมบูรณ์และเท่าเทียมกันกับพรรคการเมืองที่สามารถเข้าไปยังสถานที่รับสมัครได้ อันเป็นการส่งเสริมให้เสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ในมาตรา ๖๕ เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเป็นไปเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง สามารถดำเนินการจัดการเลือกตั้งเพื่อให้สามารถรับสมัครและได้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง อันจะนำไปสู่กระบวนการจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต่อไป ดังนั้น เมื่อกรณีปรากฏว่าพรรคการเมืองที่ไม่สามารถเข้าไปยังสถานที่รับสมัครได้ ไม่ว่าจะกรณีใดก็ตามที่เดินทางไปถึงแล้วแต่เข้าไปยังสถานที่รับสมัครไม่ได้ หรือกรณีที่ไม่ได้เดินทางไปยังสถานที่รับสมัครเลยตั้งแต่แรก ได้รับทราบและดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสามารถยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวันและเวลาที่กำหนด อันเป็นสาระสำคัญของกรณีการสมัครรับเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้เช่นเดียวกันกับพรรคการเมืองที่สามารถเข้าไปยังสถานที่รับสมัครได้ กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ ประกอบประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ (๑) และมีผลทำให้พรรคการเมืองนั้นมีสถานะเป็นพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและมีสิทธิจับสลากหมายเลขต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง และไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ แต่อย่างใด

สำหรับกรณีตามคำร้องกล่าวอ้างว่า มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่รับสมัครในหลายเขตเลือกตั้ง โดยไม่มีการประกาศให้ทราบล่วงหน้าโดยเปิดเผยหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้ผู้ที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งบางรายไม่สามารถสมัครได้ รวมทั้งมีการอำนวยความสะดวกในการรับสมัครให้แก่ผู้สมัครบางราย กระบวนการจัดการเลือกตั้งดังกล่าว จึงมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ ขัดต่อหลักความเสมอภาค และทำให้เกิดความไม่สุจริตและเที่ยงธรรม นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๖ บัญญัติให้ผู้สมัครของแต่ละพรรคการเมืองที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด ภายในระยะเวลาการรับสมัคร โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักฐานการสมัครและวิธีการสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติดังกล่าว กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักฐานการสมัครและวิธีการสมัครรับเลือกตั้งโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ โดย (๒) กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งยื่นใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบตามที่กำหนดต่อผู้อำนวยการเขตเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ตั้งแต่วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๗ ระหว่างเวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา ถึง ๑๖.๓๐ นาฬิกา ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ ในส่วนของการประกาศสถานที่รับสมัครรับเลือกตั้งนั้น ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๗๑ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามแบบ ส.ส. ๑๕ แล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศการรับสมัครเลือกตั้งและสถานที่รับสมัครเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ประชาชนทราบ ตามแบบ ส.ส. ๑๖ และจัดส่งประกาศให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดเทศบาล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อปิดประกาศดังกล่าวไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๖ และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ (๒) จะกำหนดให้การกำหนดสถานที่สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งอยู่ในดุลพินิจของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่ละเขตก็ตาม แต่การกำหนดสถานที่รับสมัครย่อมต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๗๑ ที่กำหนดให้มีการประกาศสถานที่รับสมัครให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งทราบเป็นการทั่วไป ซึ่งแม้ระเบียบดังกล่าวจะไม่ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสถานที่รับสมัครไว้ก็ตาม แต่เนื่องจากเป็นการดำเนินการในลักษณะที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ ต้องการให้ประชาชนทราบสถานที่รับสมัครเป็นการทั่วไป เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นสามารถเดินทางไปยังสถานที่รับสมัครได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงสถานที่รับสมัครจึงต้องดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๗๑ เช่นกัน อีกทั้งยังเป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงสถานที่รับสมัครในหลายเขตเลือกตั้งโดยไม่มีการประกาศให้ทราบล่วงหน้าโดยเปิดเผยหลายครั้ง รวมทั้งมีการอำนวยความสะดวกในการรับสมัครให้แก่ผู้สมัครบางราย ย่อมมีผลทำให้ผู้ที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งดังกล่าวไม่ทราบ

และไม่สามารถเดินทางไปยังสถานที่รับสมัครได้อย่างถูกต้องอันเป็นการตัดสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งของประชาชน และมีผลเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งดังกล่าว การสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่เกิดปัญหาดังกล่าวนั้นจึงไม่ชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๗๑ และเป็นการดำเนินการจัดการเลือกตั้งที่ไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เหตุดังกล่าวก็มีผลเฉพาะเขตเลือกตั้งนั้นเท่านั้นไม่มีผลกระทบต่อกระทำการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ และชอบด้วยกฎหมายในเขตเลือกตั้งอื่นแต่อย่างใด

เหตุแห่งคำร้องข้อที่ ๓ การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จัดให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๙๓ วรรคสอง หรือไม่

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ได้มีการนับคะแนนเลือกตั้งในวันดังกล่าวเป็นเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา โดยมีการนับคะแนนโดยเปิดเผยต่อหน้าประชาชนที่เข้าไปสังเกตการณ์การนับคะแนน ผลของการนับคะแนนย่อมเปิดเผยอย่างไม่เป็นทางการแล้ว แม้ยังไม่สามารถประกาศผลการเลือกตั้งได้อย่างเป็นทางการ การนับคะแนนจึงได้ดำเนินการไปเสร็จสิ้นแล้ว ต่อมา คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งทั่วไปในหน่วยเลือกตั้งทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และในเขตจังหวัดอื่น ๆ ที่เกิดความวุ่นวายจนไม่อาจลงคะแนนเลือกตั้งในวันดังกล่าวได้โดยกำหนดให้มีการลงคะแนนในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๗ นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งและนอกเขตเลือกตั้งใหม่ เป็นวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๗ เมื่อปรากฏว่ามีผู้ทราบผลคะแนนในการเลือกตั้งวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ แล้ว การเลือกตั้งหรือการลงคะแนนที่จัดขึ้นหลังวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ จะขัดต่อหลักการลงคะแนนโดยลับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ วรรคสอง หรือไม่ เห็นว่า หลักการเลือกตั้งโดยลับ คือ จะต้องดำเนินการเลือกตั้งโดยไม่ให้ผู้ใดทราบได้เลยว่าผู้ลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคนตัดสินใจเลือกใครแม้ว่าตัวผู้เลือกตั้งจะไม่ประสงค์ให้การเลือกของตนเป็นความลับ ก็ไม่อาจปฏิเสธหลักนี้ได้ และต้องดำเนินการเลือกตั้งไปตามข้อบังคับทั้งหลายที่ออกมาเพื่อรักษาความลับของการเลือกตั้งทุกประการ ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจได้ว่าผู้เลือกตั้งปลอดภัยจากการถูกข่มขู่ ซึ่งอาจมีภายหลังจากการเลือกตั้งได้ จากหลักดังกล่าวนี้เห็นว่า การเลือกตั้งโดยลับ

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ วรรคสอง เป็นเพียงการกำหนดวิธีการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้เป็นโดยลับ เพื่อไม่ให้ผู้ใดทราบได้ว่าผู้ลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคนตัดสินใจเลือกอย่างไร เพื่อคุ้มครองผู้ลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งเอง จากข้อเท็จจริงข้างต้น เห็นว่าแม้จะปรากฏว่าผู้ที่จะลงคะแนนเลือกตั้งในภายหลังจะทราบผลคะแนนในเขตเลือกตั้งที่มีการนับคะแนนไปแล้วก็ไม่ขัดต่อหลักการลงคะแนนโดยลับ เพราะมิใช่กรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่จะทำให้ทราบได้ว่าผู้ลงคะแนนเลือกตั้งแต่ละคนนั้นลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครคนใด หรือพรรคการเมืองใด การลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งภายหลังจากวันลงคะแนนเลือกตั้งในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ จึงไม่ขัดต่อหลักการลงคะแนนโดยลับ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ วรรคสอง ดังนั้น การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จัดให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๑)

เหตุแห่งคำร้องข้อที่ ๔ การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จัดให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ทำให้การลงคะแนนเลือกตั้งในภายหลังเกิดผลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒ วรรคสอง และก่อให้เกิดการตัดสิทธิเลือกตั้งของประชาชนที่ลงคะแนนเลือกตั้งในภายหลัง หรือไม่

ในการจัดการการเลือกตั้งล่วงหน้าและการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง ปรากฏว่าหน่วยเลือกตั้งหลายหน่วยเกิดความวุ่นวายจนไม่สามารถจัดให้มีการเลือกตั้งในวันที่กำหนดได้ ซึ่งต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง เป็นวันที่ ๒๐ และวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๗ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ในส่วนที่ ๙ ว่าด้วยการลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง ได้กำหนดให้มีการจัดการให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง และจัดให้มีการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรได้ แต่จะต้องนำบัตรเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง และบัตรจากการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรมานับรวมในวันเลือกตั้ง หลักการดังกล่าวนี้ส่งผลให้การเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดขึ้นในครั้งหลังนี้เป็นอันไร้ผล เพราะถือเป็นบัตรที่ส่งมาถึงสถานที่นับคะแนนของเขตเลือกตั้งหลังจากเริ่มนับคะแนนแล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒

วรรคสอง เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงในเรื่องนี้แล้วเห็นว่าการเลือกตั้งในครั้งหลังยังไม่เกิดขึ้น จึงยังไม่มีมูลกรณีเพียงพอที่จะพิจารณาว่าการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดเลือกตั้งในครั้งหลังนี้จะทำให้บัตรเลือกตั้งในครั้งหลังนี้เป็นบัตรเสียตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒ วรรคสอง หรือไม่ ประกอบกับกรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่เกิดขึ้นเฉพาะเขตเลือกตั้งที่มีปัญหาเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อกระทำการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นโดยสมบูรณ์และชอบด้วยกฎหมายในเขตเลือกตั้งอื่นแต่อย่างใด

เหตุแห่งคำร้องข้อที่ ๕ กรณีที่นายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้ออกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในท้องที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่ใกล้เคียง โดยใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นการละเลยต่อหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง อันขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “สถานการณ์ฉุกเฉิน” หมายความว่า สถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขัน หรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา การรบหรือการสงคราม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือการป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาอย่างฉุกเฉินและร้ายแรง เมื่อฝ่ายบริหารเห็นว่าสถานการณ์บ้านเมืองในช่วงเวลานั้นเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินและนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ทั้งตำรวจ ทหาร เข้าแก้ไขปราบปราม นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อบังคับใช้ทั่วราชอาณาจักร หรือในบางเขตบางท้องที่ได้ตามความจำเป็น โดยช่วงเวลาของการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นแล้วแต่นายกรัฐมนตรีกำหนดแต่ไม่เกินสามเดือน หากจำเป็นให้ขยายเวลาคราวละไม่เกินสามเดือนโดยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วย และเมื่อได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินแล้ว นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนดเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง แม้คณะรัฐมนตรี

จะพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๐ วรรคหนึ่ง (๒) แล้วก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘๑ ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ โดยคณะรัฐมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ได้เท่าที่จำเป็น ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ตามมาตรา ๑๘๑ (๑) - (๔) เท่านั้น เมื่อฝ่ายบริหารและนายกรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหารเห็นว่าการชุมนุมประท้วงและเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่งที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายบ้านเมือง ฝ่ายบริหารซึ่งมีหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง จึงต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรงเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๗ ดังนั้น การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินของนายกรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ โดยมีคณะรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ให้ความเห็นชอบ จึงถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่เท่าที่จำเป็น ภายใต้เงื่อนไขดังที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘๑ (๑) - (๔) และไม่ส่งผลกระทบต่อความเสมอภาคและโอกาสที่ทัดเทียมกันของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ แต่อย่างใด

ส่วนประเด็นที่ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม สอดส่อง ป้องกันมิให้เกิดความไม่เสมอภาคและความได้เปรียบเสียเปรียบกันในระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองต่าง ๆ ละเลยไม่ทำหน้าที่สั่งห้ามหรือออกประกาศเพื่อกำหนดการใช้อำนาจในการควบคุมสถานการณ์ฉุกเฉิน นั้น เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในหมวด ๑๑ ส่วนที่ ๑ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายในการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ถ้าผู้ร้องเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งปล่อยให้มีการใช้อำนาจรัฐที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบของผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ชอบที่จะไปดำเนินการฟ้องร้องตามกระบวนการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มิใช่เรื่องที่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

เมื่อพิจารณาเหตุแห่งคำร้องดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า การจัดการเลือกตั้งทั่วไปตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรยกคำร้อง

นายเฉลิมพล เอกอรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ